

[Erik Andersen (Sdrj. amt).]

foregår jo under statens tilsyn — har denne del af landet udviklet sig på samme måde som det øvrige danske samfund, og staten har endog gennem egnsudviklingsloven prøvet at få investeringerne ekstraordinært forøget i dette område.

Nu viser det sig imidlertid, at havdiget af årsager, som den lokale befolkning i hvert fald ingen indflydelse har haft på, ikke længere kan siges at yde nogen tilfredsstillende sikkerhed. Årsagerne hertil er flere, men følgende skal nævnes: højvandsstanden i Vadehavet ved Højer sluse må påregnes at være stadig stigende. Dette skyldes enten, at havet stiger, eller at landet sænker sig eller måske en kombination af begge dele. Det må påregnes, at vandstanden i dag er 25-30 cm højere, end da Højerdiget blev bygget for godt 100 år siden.

Tidevandets størrelse er formentlig steget og er måske stadig stigende. I dag er højdeforskellen på ebbe og flod ved Højer sluse ca. 1,80 m, og de lokale forhold blev ændret totalt ved bygningen af Hindenburgdæmningen i 1927 og Rømdæmningen i 1949. Den derved opståede bugtvirkning kan muligvis have forøget tidevandets størrelse; dette bekræftes bl. a. af, at hovedrenden, det såkaldte Lister Dyb, mellem Sild og Rømø er blevet 10 m dybere.

De meteorologiske forhold er blevet forværret. Alt tyder på, at cyklonpassager af stormkarakter er i tiltagende, hvilket måske hænger sammen med temperaturvariationerne i verdenshavene.

Det er muligt, at der kan være forhold, som betinger, at der lokalt skal ydes mindre tilskud, men det ændrer intet i det principielle, nemlig at opgaven er en statsopgave. I den forbindelse skal det også oplyses, at den varslings-tjeneste for forudsigelse af stormfloder, som allerede er opbygget, og som vi da er taknemlige for, er betalt af staten. Varslings-tjenesten forestås af vandbygningsvæsenets 5. distrikt i Tønder, og som en sidebemærkning skal anføres, at man lokalt ser med megen bekymring på den bebudede rekonstruktion af vandbygningsvæsenet, hvorefter distriktet i Tønder skal nedlægges og overflyttes til det nye kystsikringskontor i Lemvig.

Tøndermarsken og Tønder by er endvidere udsat for oversvømmelsesfare fra ind-

landet, dvs. det ferske vand i Vidåsystemet. I årene 1925-30 afvandedes Tøndermarsken efter et projekt, der gik ud på at bygge ådiger på begge sider af de vandløb, der fører ned i marsken, således at oplandsvandet kan føres til Højer sluse uden pumpning, men selve Tøndermarsken, de ca. 12.000 ha, afvandedes ved pumpning. Når stormen lukker Højer sluse i op til 35 timer, sker der en tilstrømning af vand, der opmagasineres i det reservoir, som findes imellem disse ådiger. Det nuværende afvandings-system har ganske vist fungeret hæderligt i de 40 år, der er gået, uden at der har været mere end to oversvømmelseskatastrofer. Ved tøbruddet i 1947 skete der en alvorlig ulykke ved, at Galgestrømmen gik over sine bredder på grund af opstuvning af is ved en bro; derved blev digerne brudt tre steder, og store dele af Tønder by blev oversvømmet. I 1963 skete et digebrud ved Vidåens søndre ådige vest for Rudbøl Kog, og dette brud skyldtes ikke overstrømning af digekronen, men forskydning af en digestrækning som følge af blød undergrund i forbindelse med stærkt højvande i Vidåen.

Der er nedsat et teknikerudvalg, som i februar 1972 er fremkommet med en rapport, den såkaldte Vidårapport, og af denne fremgår det, at det nuværende system ikke giver tilstrækkelig beskyttelse, idet påvirkninger af ådigerne i tidens løb er blevet væsentlig større, dels ved forøgelse af oplandet fra tysk side, dels ved forøgelse af kapaciteten af den tyske pumpestation Werlatt og dels ved, at der er foregået en langsom forøgelse af havspejlets højde. Det er heller ikke udelukket, at lovligt gennemførte vandløbsreguleringer også har medført en forværring af forholdene.

De foretagne beregninger viser, at der i ekstreme situationer tilledes Vidåen 2,32 mill. m³ mere vand, end der er plads til, når der samtidig skal være en tilpas sikkerhedsgrad. Denne overskydende vandmængde på 2,32 mill. m³ skal altså bortskaffes, og dette kan enten ske ved, at vandmængden udpumpes i havet ved hjælp af en højvandspumpestation eller opmagasineres i nyetablerede reservoirer. Disse reservoirer kan enten etableres bag det bestående havdige ved en passende afgivelse af landbrugsareal eller mellem det eksisterende havdige og et nyt eventuelt fremskudt havdige.